

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Станіславенко Людмили Анатоліївни на тему: «Політика консолідації держави в умовах системної кризи в Україні», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 052 – «Політологія»

Наукова новизна кваліфікаційної роботи побудована на системному аналізі кризи та моделюванні консолідації держави-нації як політика консолідації держави. Авторкою визначено ключові параметри дослідження: політика консолідації держави, системна трансформаційна криза, політична стабільність, легітимність, а також запропоновано авторську інженерію моделювання. Трирівнева модель консолідації держави-нації побудована на деполітизації, соціально-економічній консолідації та соціокультурного єднання, що вказує на структурований комплекс механізмів політичної, соціальної, економічної та культурної політики консолідації. Введено концепт «інваріант» як мотиваційний вимір та інтегральний формат «держави-нації», у відповідності до чого визначено етапи стабілізації системної кризи: консолідація-адаптація, консолідація-ідентифікація та консолідація-трансформація.

Встановлено два ключових чинника конфронтації суспільства: державна мова та зовнішньополітична орієнтація розвитку країни, які можуть бути як векторами консолідації, так і маркерами конфронтації українського суспільства. Проаналізовано дихотомію довіри/недовіри до суспільних інститутів та політичної влади через авторські індикатори. Окреслені напрями виходу з системної кризи та модель консолідації побудовані на індикаторах аналізу об'єкта дослідження. Гіпотеза, завдання та висновки кваліфікаційної роботи логічно структуровані у відповідності до мети дослідження. Розділи кваліфікаційної роботи логічно виважені та послідовні. Тема сформульована відповідно до сучасної проблематики системної кризи України, аналіз якої допоможе практично розвивати спільні

державні та суспільні практики. Напрями авторського аналізу пов'язані з методологічними підходами, теоретико-понятійними категоріями, моніторингом показників розвитку українців 2014 – 2020 рр. на зрізі трьох вимірів через власні індекси дослідження та запропоновано модель виходу з системної кризи.

Теоретичне значення результатів роботи побудовано на визначенні категорії «держава-нація» як інваріанту, навколо якого політика консолідації нації визначається як суб'єкт світової політики. Наявність власних інститутів влади, соціальної самоорганізації однорівневих ідентичностей, політичного управління ресурсами з позитивною динамікою соціально-економічних показників та соціокультурна інваріантизація є характеристиками трактування категорії «держава-нація». Визначено різновиди консолідації українського суспільства як консолідація-адаптація, консолідація-ідентифікація та консолідація-трансформація, згідно з якими Революція Гідності 2013 – 2014 рр. є завершеним етапом адаптивної консолідації. Консолідація-ідентифікація за авторською концепцією відбувається прискореними темпами. Використання інституціонального та неоінституціонального методів дозволило встановити соціально-економічні індикатори розвитку країни, а метод кластерного аналізу використано у роботі з метою виявлення основних напрямів державної політики в умовах кризи. Запропоновані шляхи корегування державної політики представлено через методику моделювання.

Поставлена мета дослідження, визначені об'єкт та предмет дослідження побудовані за напрямком, в якому здійснюється дослідження, відповідають поставленим завданням та послідовності припущень, здійснених авторкою.

Серед нових наукових результатів теоретичного та науково-методичного змісту необхідно виокремити такі:

1) по-перше, виявлено основні напрями державної політики в умовах системної кризи через збереження та розвиток людського капіталу, сприяння розвитку малого та середнього бізнесу, стійкість об'єднання територіальних громад, збереження та популяризацію культурно-ціннісних

засад тощо;

2) по-друге, запропоновано індикатори аналізу кризового стану політичної системи та встановлено показники: довіра до неполітичних інституцій, неефективність державної політики щодо консолідації нації, неспроможність інститутів влади формувати національний порядок, інверсивний характер трансформацій та суперечливий відхід суспільства від пострадянських орієнтацій;

3) по-третє, виокремлено типові характеристики системної кризи та окреслено ключові напрями політики консолідації України в сучасних умовах; запропоновано модель консолідації України та шляхи її впровадження.

Практичне значення результатів полягає у проведеному методичному моніторингу показників розвитку українців 2014 – 2020 рр. та встановленні індикаторів системної кризи: криза легітимності державної влади та політичних інститутів, соціально-економічні показники розвитку та динаміка настроїв українців відносно власних перспектив розвитку в країні. Результатом моніторингу є запропонований авторський баланс довіри-недовіри до соціальних інституцій (церква, волонтери, ГО, ЗМІ України, добробати та ЗСУ) та політичної влади, що можна використовувати під час аналізу політичного кризис-менеджменту. Запропонована модель впливу суспільних настроїв на державну політику, як наслідок моніторингу ціннісних, поведінкових установок масової свідомості українців, поглибить дослідження перехідних суспільств, які балансують між пострадянською свідомістю та суспільством виживання. Стратегія модернізації політичної системи України, що побудована у вигляді моделі політики консолідації держави в умовах системної кризи у вигляді трьох етапів, може мати практичне продовження у контексті загальнонаціональної «Стратегії сталого розвитку України - 2030» (проект Закону України від 07.08.2018 № 9015).

Дисертація виконана особисто, містить наукові гіпотези, положення, теоретичні та експериментальні результати, які є достовірними та

об'єктивними. Кваліфікаційна праця демонструє відповідність усім вимогам щодо рівня наукової кваліфікації здобувача, що зазначено у Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (Постанова КМУ «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» від 06 березня 2019 р. №167).

Зміст основних положень дослідження викладено у 7 публікаціях, 3 з яких у наукових фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, 2 – у наукових періодичних виданнях інших держав з наряду, за яким підготовлено дисертацію (у тому числі 1 одноосібна), 2 – у наукових виданнях України, які додатково відображають наукові результати дисертації.

1. Станіславенко Л. А. Автентичні цінності українців у контексті захисту національних інтересів держави-нації. *Політичне життя*. 2019. №3. С. 87-94.
2. Станіславенко Л. А. Соціальні та економічні цінності українського суспільства. *Політичне життя*. 2021. №1. С. 103-111.
3. Станіславенко Л. А. Політика консолідації української держави в умовах трансформаційної кризи. *Політичне життя*. 2021. №2. С. 38-42.
4. Станіславенко Л. А. Українська національна ідея: перспективи сучасної інтерпретації. *Evropský politický a právní diskurz*. Czech Republic. 2020. Iss. 1. P. 184-189.
5. Нагорняк Т., Станіславенко Л. Криза легітимності влади в дзеркалі ставлення українців до державних та суспільних інститутів. *Evropský politický a právní diskurz*. Czech Republic. 2020. Iss. 4. P. 49-57.
6. Станіславенко Л. А. Студентська молодь України у контексті міграційних трендів. *Соціологічні дискурси: Матеріали IV Всеукраїнської наукової конференції молодих учених (м. Дніпро, 4 грудня 2020 року)*. Дніпро, 2020. С. 83-85.
7. Станіславенко Л. А. Депопуляція як ознака системної кризи в Україні. *The 16th International scientific and practical conference «Society and*

Science» (March 9-10, 2021). Nika Publishing, Leeds, Great Britain. 2021.
P. 57-63.

Результати дисертації повною мірою висвітлені у зазначених публікаціях.

Вищезазначене дає підстави рекомендувати дисертацію Станіславенко Л. А. на тему: «Політика консолідації держави в умовах системної кризи в Україні» до захисту на підставі п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 06 березня 2019 р. у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 052 «Політологія».

Рецензенти:

доктор політичних наук, доцент,
професор кафедри політології
та державного управління
ДонНУ імені Василя Стуса

І. В. Мацишина

доктор політичних наук, доцент,
професор кафедри журналістики
ДонНУ імені Василя Стуса

Н. О. Стеблина

